

Як дядько чорта дурив

Українська народна казка

художник І. Вишинський

Був собі бідний чоловік, не мав звідки жити, бо не було в нього ні землі, ні худоби.

Пішов він якось у ліс лико дерти. А чорт угледів.

Приходить до нього й питає, для чого він це робить.
— Буду плести сітки та ловити дідьків, — відповів чоловік.
— То й мене зловиш?
— А ти ж як думав? От тільки не стережися!
— Не лови мене, я тобі дам бочку грошей!

— Занеси ж мені додому.
Чорт взяв і заніс. Питається:
— Коли будеш ловити?
— Взавтра.

На другий день приходить чорт, а мужик уже плете мотуззя.
Почав питати, для чого він це робить.

—Плету сітки на старих дідків, а молодих і так половлю,—каже чоловік.

Бачить чорт, що його обдурено, побіг до Люципера.

—Я вас розсудити не можу,—каже Люципер,—бо мужик до мене не належить, але дам тобі таку раду: хто кого перебіжить, того я буду гроші.

Пришов чорт до мужика і розповів йому про це. Мужик
відповідає чортові:

—Є в мене синок Матвійко, в лісі воли пасе. Як ти з ним
не збійшся, то зо мною й не наважуйся!

От ідуть вони до лісу. Мужик знав, де заєць мав ліговисько.

Підходить тихенько, дивиться; спить заєць.
— Матвійко! Воли де?! — крикнув мужик.

**Заяць як вискочить та драла! А чорт за ним телеп-телен!
Але де чортові до зайця!
— Що ж, — каже мужик, — не перебіг ти мого сінка.**

**Приходить знову чорт до свого пана та просить нової поради.
— Котрий котрого переборе, — каже пан, — того й гроші будуть.**

Довідавшись про це, мужик каже чортові:
—Який ти дурний! Куди тобі зо мною боротися? В мене є в лісі старий мій дідунь, і такий старий, що аж мохом поріс. Як ти з ним не зборешся, то зо мною й не наважуйся!

**Повів мужик чорта до лісу, в якому знав, де ведмідь має барліг.
— МІЯ дідуньо сліпий, нічого не бачить і ні до кого не говорить:
Його треба зачепити. Візьми трохи попелу в жменю і кинь йому
в очі, тоді він розворушиться і буде з тобою говорити.**

От приходять до барлога. Мужик крикнув:
— Дідуню, а вийдть-но!
Ведмідь почув чоловічий голос, зачав бурчати і вилазити з барлога.

**Тільки вийшов ведмідь з ями, а чорт хвать йому попелом в очі.
Ведмедисько як талапне його лапою, то чорт аж юшкою вмився.**

Насилу вирвався чортяка од ведмедя, побіг до свого пана знову
скаржитися на мужика та просити нової ради.
—Яку ж я тобі дам раду,— каже він.—От хто кого передряпає,
того й будуть гроші.

Йде чорт знову до мужика.

**— Слухай-но, — каже йому мужик, — ниньки вже нерано, треба
десь вийти на плац, щоб люди бачили, як ми будемо дертися.
То краще йди додому і відпочинь, бо ти вже й так замучився,
а завтра раненько прийдеш, та й будемо дертися.**

Чорт погодився і поплентався додому. А мужик тим часом подався до коваля і попросив поробити йому на пальці гаки залізні. Крім того, взяв волову шкуру, обшився.

На другий день приходив чорт.
— Ну як, — каже, — підем?
— Авжеж підем!
От виходять на плац, давай дертися.

Чорт що візьме мужика пазурами, то тільки погладить його по шкурі, а мужик як зачепить чорта гаками, то дере паси від шиї до п'ят. Так чорта здер, що аж шмаття висить.

Насилу чортяка вирвався з мужицьких рук і мерщій до свого пана.
— Ой біда, — каже чорт, — гляньте, що він з мене зробив.
Змилюйтеся, пане Люципере, дайте мені яку пораду.
— Либонь, — каже Люципер, — з мужиком ніхто справи не виведе,
але дам ще таку раду: хто кого переколе, того й будуть гроші.

**Зачувши таке, іде мужик через тік, бере вила. Але чорт,
прихопивши списа, не погоджується:
— Е, небоже, ти мені дві дірки зробиш, а я тобі тільки одну.
— Ну, то міняймося!**

**Взяли помінялися, приходять до плоту, давай через пліт колотися.
Мужик що шпигне, то все чорта в живіт, — геть його сколов.**

А чорт застромив вила в пліт та й не міг далі посунути.

Дивиться чорт, що непереливки,—покинув і втік до пана. І знову жаліється Люциперу, що мужик його сколов, що не можна в нього видерти грошей.

—Я ж тобі казав, що з мужиком і чорт справи не виведе. Але дам тобі останню раду: хто кого пересвище, того й гроші будуть.

Коли мужик дізнався про це, він охоче погодився.
— Ходімо до лісу, — каже чорт.

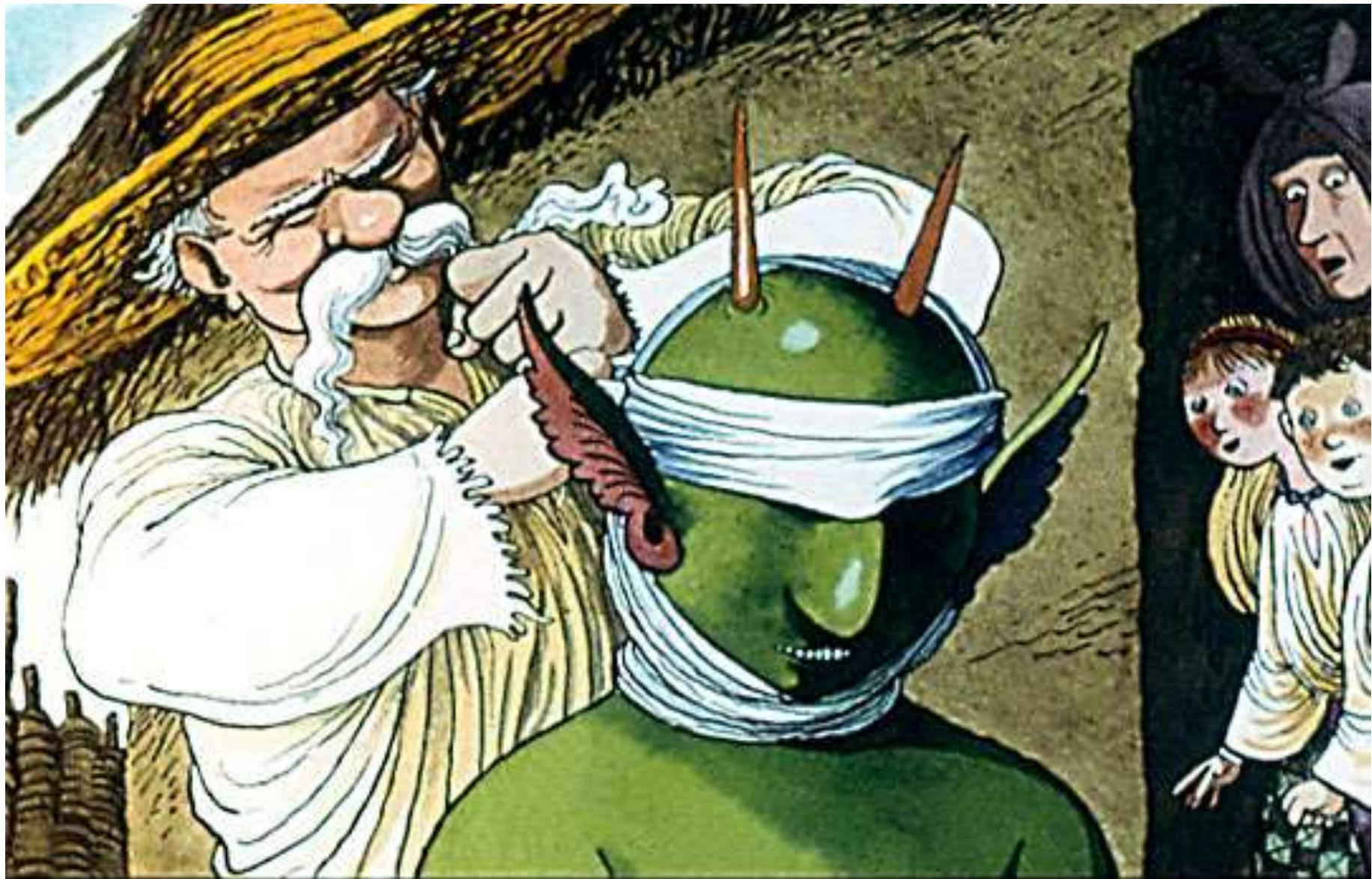
Прийшли до лісу. Чорт як свиснув—почали верхи на деревах ламатися. Як свиснув удруге—дерева з корінням повивертало.

Тоді мужик і каже:
—Е ні, небоже, я тут не буду свистіти! Коли ти свиснув,
з корінням ламало дерева, а що ж буде, як я свисну! Я піду додому,
в мене хата міцна, все-таки хоч верх зірве, а нас не поб'є.

— Ходімо, — каже чорт.
Прийшли додому, мужик і каже:
— Жінко, позатикай собі і дітям вуха, позав'язуй очі, бо як свисну,
то поглухнете і очі вам повнілазять!

А чорт сів на призьбі і каже:
— Зав'яжи ж і мені!
Зав'язав мужик і чортові очі.

**Узяв гарну довбню і що свисне, то все чорта по голові.
Так його освистав, що чорт і дух спустив.**

Отак у мужика й гроші лишилися, і від того пішла приказка, що „мужика і чорт не змудрує“.

КІНЕЛОД

Редактор

Ж. АЗАЦЬКА

Українозроніка, Київ-133, Щорса, 18

Держкіно УРСР

№ 3599 VI. 1988 р. Ціна 30 коп.